

Providing solutions to explain smart marketing culture using qualitative content analysis method

seyed mohamad kamelhoseini^{*1}, Mohammad Mohsen Sadr², foad Kouhzadi³,

Mohammad Ali Ghazi Kelahroodi⁴

1*- Ph.D. in Business Administration, branch manager , 4th district, Tehran, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Information Technology, Payam Noor University, Tehran, Iran.

3- PhD in Business Administration, Marketing Management.

4- PhD in Business Administration (Marketing).

Abstract

This research was conducted with the aim of investigating and providing solutions to explain the smart marketing culture through the qualitative content analysis method. Smart marketing means using digital tools and new technologies to improve marketing performance and enhance customer experience. Semi-structured interviews with 25 digital marketing managers and experts were used to collect data. The qualitative content analysis of the data showed that the smart marketing culture consists of 9 key components, including smart communication, data and information management, creativity and innovation in marketing, customer and market analysis, incentive and reward systems, brand identity and customer loyalty, motivation and marketing interactions. The focus is on marketing results or processes, and the use of digital technologies. Research findings show that effective use of these components can help improve marketing performance, increase customer satisfaction and loyalty, and optimize internal processes of organizations. Finally, practical suggestions for implementing a smart marketing culture are provided, including creating digital infrastructure, training employees, developing incentive systems, and using advanced data analytics.

Keywords: smart marketing culture, digital marketing, qualitative content analysis

Citation:

kamelhoseini, S. M., Sadr, M. M., Kouhzadi, F., & Ghazi Kelahroodi, M. A. (2023). Providing solutions to explain smart marketing culture using qualitative content analysis method. *Journal of Intelligent Marketing Management*, 4(3), 156-174.

ارائه راهکارهایی جهت تبیین فرهنگ بازاریابی هوشمند با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی

سید محمد کامل حسینی^{۱*}، محمد محسن صدر^۲، فواد کوهزادی^۳، محمد علی قاضی کلهرودی^۴

1- دکتری مدیریت بازرگانی، مدیر شعب منطقه 4، تهران، ایران-نویسنده مسئول

2- استادیار، گروه فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور، ایران، تهران

3- دکتری مدیریت بازرگانی گرایش مدیریت بازاریابی

4- دکتری مدیریت بازرگانی-بازاریابی

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی و ارائه راه کارهایی جهت تبیین فرهنگ بازاریابی هوشمند از طریق روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد. بازاریابی هوشمند به معنای استفاده از ابزارهای دیجیتال و فناوری‌های نوین برای بهبود عملکرد بازاریابی و ارتقاء تجربه مشتریان است. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۲۵ نفر از مدیران و کارشناسان بازاریابی دیجیتال استفاده شد. تحلیل محتوای کیفی داده‌ها نشان داد که فرهنگ بازاریابی هوشمند از ۹ مؤلفه کلیدی شامل ارتباطات هوشمند، مدیریت داده‌ها و اطلاعات، خلاقیت و نوآوری در بازاریابی، تحلیل مشتریان و بازار، سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی، هویت برند و وفاداری مشتریان، انگیزش و تعاملات بازاریابی، تمرکز بر نتایج یا فرآیندهای بازاریابی، و استفاده از فناوری‌های دیجیتال تشکیل شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که استفاده مؤثر از این مؤلفه‌ها می‌تواند به بهبود عملکرد بازاریابی، افزایش رضایت و وفاداری مشتریان، و بهینه‌سازی فرآیندهای داخلی سازمان‌ها کمک کند. در نهایت، پیشنهادهایی کاربردی برای پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند از جمله ایجاد زیرساخت‌های دیجیتال، آموزش کارکنان، توسعه سیستم‌های تشویق، و استفاده از تحلیل‌های پیشرفته داده ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ بازاریابی هوشمند، بازاریابی دیجیتال، تحلیل محتوای کیفی.

استناد:

کامل حسینی، سید محمد و صدر، محمد محسن و کوهزادی، فواد و قاضی کلهرودی، محمد علی. (۱۴۰۲). ارائه راهکارهایی جهت تبیین فرهنگ بازاریابی هوشمند با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی. مدیریت بازاریابی هوشمند، ۴(۳)، ۱۵۶-۱۷۴.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۰

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰

نشریه مدیریت بازاریابی هوشمند، ۱۴۰۲، دوره ۴، شماره ۳، پیاپی ۲۱

ناشر: نشریه مدیریت بازاریابی هوشمند

نوع مقاله: علمی پژوهشی

© نویسندگان

<https://doi.org/JABM.3.2.15564.35125656565047>

مقدمه

در دنیای امروز، سازمان‌ها به دلیل تغییرات سریع و پیوسته در بازارهای جهانی، بیش از هر زمان دیگری نیازمند یک فرهنگ بازاریابی هوشمند هستند. فرهنگ بازاریابی هوشمند نه تنها به سازمان‌ها کمک می‌کند تا با تحولات دیجیتال همگام شوند، بلکه باعث بهبود فرآیندهای بازاریابی و تصمیم‌گیری‌های استراتژیک می‌شود. این نوع فرهنگ به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا از داده‌های حجیم و ابزارهای تحلیل دیجیتال بهره‌برداری کرده و به طور دقیق‌تری رفتار مشتریان را شناسایی کنند. بازاریابی هوشمند از طریق به کارگیری تکنولوژی‌های نوین مانند هوش مصنوعی، تحلیل داده‌های بزرگ، و اینترنت اشیا، فرصت‌هایی برای سازمان‌ها فراهم می‌کند تا بتوانند به شکلی کارآمدتر و نوآورانه‌تر در بازارهای رقابتی فعالیت کنند (اسمیت^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). در عصر حاضر، با توجه به رشد روزافزون فناوری و دیجیتالی‌شدن فرآیندهای سازمانی، بازاریابی به یکی از حیاتی‌ترین حوزه‌های هر سازمان تبدیل شده است. بازاریابی به‌عنوان پل ارتباطی میان سازمان و مشتریان، نقش حیاتی در موفقیت یا شکست کسب‌وکارها ایفا می‌کند. از این رو، سازمان‌ها به‌طور فزاینده‌ای به سمت استفاده از رویکردهای هوشمند در بازاریابی پیش می‌روند. مفهوم "فرهنگ بازاریابی هوشمند" که شامل تلفیق فناوری‌های نوین و داده‌های بزرگ با استراتژی‌های بازاریابی است، به یکی از مباحث کلیدی و استراتژیک در ادبیات بازاریابی تبدیل شده است. این فرهنگ به سازمان‌ها کمک می‌کند تا با بهره‌برداری از داده‌ها و اطلاعات دقیق‌تر، تصمیمات بازاریابی خود را با رویکردی دقیق‌تر و هوشمندانه‌تر اتخاذ کنند (جانسون و لی، ۲۰۲۴). یکی از ویژگی‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند، توانایی سازمان در تحلیل سریع و دقیق داده‌های جمع‌آوری شده از مشتریان و بازار است. این تحلیل‌ها به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا به سرعت به تغییرات و نیازهای مشتریان پاسخ دهند و محصولات و خدمات خود را بهبود بخشند. از سوی دیگر، سازمان‌هایی که فاقد فرهنگ بازاریابی هوشمند هستند، اغلب دچار مشکلاتی از قبیل ناکارآمدی در تصمیم‌گیری، ناتوانی در پیش‌بینی تغییرات بازار و عدم توانایی در بهره‌برداری از فرصت‌های جدید می‌شوند. بنابراین، بهره‌گیری از یک فرهنگ بازاریابی هوشمند نه تنها یک انتخاب استراتژیک، بلکه یک ضرورت برای بقا و موفقیت سازمان‌ها در دنیای رقابتی امروزی محسوب می‌شود (کومار و ژانگ، ۲۰۲۴). علاوه بر این، فرهنگ بازاریابی هوشمند می‌تواند تأثیرات عمده‌ای بر نحوه تعامل سازمان با مشتریان بگذارد. در دنیای امروزی، مشتریان به‌طور فزاینده‌ای به دنبال تجربه‌های شخصی شده و محصولات خدماتی هستند که دقیقاً مطابق با نیازها و خواسته‌های آن‌ها باشد. سازمان‌هایی که قادر به بهره‌برداری از داده‌های مشتریان و استفاده از فناوری‌های نوین برای ارائه تجربه‌های شخصی‌سازی شده هستند، می‌توانند وفاداری مشتریان خود را افزایش دهند و در بازار رقابتی جلوتر از رقبای خود حرکت کنند (آندرسون و گرین، ۲۰۲۴).

همان‌طور که بسیاری از پژوهش‌ها نشان داده‌اند، فرهنگ بازاریابی هوشمند به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد که نقاط ضعف و قوت خود را بهتر شناسایی کرده و از طریق تحلیل داده‌ها، فرآیندهای بازاریابی خود را بهینه کنند. در این مسیر، عدم توجه به فرهنگ بازاریابی و عدم بهره‌گیری از ابزارهای هوشمند می‌تواند موجب از دست رفتن فرصت‌ها و به هدر رفتن منابع سازمان شود. پژوهش‌های اخیر در

¹ Smith

² Johnson & Lee

³ Kumar & Zhang

⁴ Anderson & Green

حوزه مدیریت و بازاریابی دیجیتال نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که فرهنگ بازاریابی هوشمند را به‌درستی درک کرده و آن را در فرآیندهای خود به کار می‌گیرند، می‌توانند سهم بیشتری از بازار را به خود اختصاص دهند (جانسون و لی، ۲۰۲۴).

سازمان‌های مدرن که به دنبال تحول دیجیتال و هوشمندسازی فرآیندهای بازاریابی خود هستند، نیازمند این هستند که به صورت مداوم ارزیابی و پایش دقیقی از اثربخشی فعالیت‌های بازاریابی خود انجام دهند. این امر باعث می‌شود که آن‌ها با تغییرات محیطی سازگارتر شده و از فرسودگی و کهنگی در روش‌های بازاریابی خود جلوگیری کنند. از این رو، فرهنگ بازاریابی هوشمند نه تنها به عنوان یک ضرورت، بلکه به عنوان یک مزیت رقابتی برای سازمان‌ها تلقی می‌شود که می‌تواند بقای سازمان را در دنیای رقابتی امروز تضمین کند. تحول دیجیتال یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای فرهنگ بازاریابی هوشمند است. این مفهوم به معنای به کارگیری فناوری‌های دیجیتال در همه‌ی بخش‌های یک سازمان به منظور بهبود عملکرد و ارائه ارزش بیشتر به مشتریان است. در این چارچوب، بازاریابی هوشمند به عنوان بخشی از تحول دیجیتال به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد که فرآیندهای بازاریابی خود را به‌طور مؤثرتری مدیریت کنند. بر اساس تحقیقات اخیر، سازمان‌هایی که به‌طور مؤثر از فناوری‌های دیجیتال برای پشتیبانی از فعالیت‌های بازاریابی خود استفاده می‌کنند، می‌توانند بهتر از دیگران با تغییرات محیطی و نیازهای مشتریان سازگار شوند.

اصولاً مسائل و مشکلاتی که در فرآیند بازاریابی سازمان‌ها بروز می‌کنند، می‌توانند اثرات مخربی بر توانایی سازمان در دستیابی به اهدافش داشته باشند. این مشکلات در ساختارهای بازاریابی به عنوان نوع خاصی از آسیب‌ها شناخته می‌شوند که اگر به‌موقع شناسایی و حل نشوند، می‌توانند مسیر رشد و توسعه سازمان را مسدود کنند (اندرسون و گرین، ۲۰۲۴) به همین دلیل، آسیب‌شناسی و بررسی نقاط ضعف در فرهنگ بازاریابی هوشمند، یکی از مهم‌ترین اقدامات برای جلوگیری از این آسیب‌ها است. با توجه به اینکه سازمان‌های بسیاری به سمت هوشمندسازی حرکت کرده‌اند و بازاریابی به عنوان یکی از حوزه‌های کلیدی این تحولات محسوب می‌شود، شناسایی و ارائه راه‌کارهایی برای تبیین و تقویت فرهنگ بازاریابی هوشمند امری ضروری است. این تحقیق با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی به بررسی مؤلفه‌های اصلی فرهنگ بازاریابی هوشمند، از جمله ارتباطات هوشمند، استفاده از داده‌های بزرگ، نوآوری در محصولات و خدمات، و تحلیل رفتار مشتریان می‌پردازد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به سازمان‌ها در درک بهتر از اهمیت فرهنگ بازاریابی هوشمند و چگونگی تقویت آن کمک کند.

اهداف تحقیق

هدف اصلی این پژوهش، بررسی ابعاد و مؤلفه‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند و ارائه راه‌کارهایی برای تقویت آن در سازمان‌ها است. با استفاده از این راه‌کارها، سازمان‌ها می‌توانند به شکل مؤثرتری با تحولات دیجیتال و بازارهای پیچیده روبرو شوند

سؤالات تحقیق

- ۱) چگونه می‌توان فرهنگ بازاریابی هوشمند را در سازمان‌ها تقویت کرد؟
- ۲) چه عواملی تأثیر بیشتری در شکل‌گیری فرهنگ بازاریابی هوشمند دارند؟
- ۳) چه راه‌کارهایی می‌توان برای بهبود مؤلفه‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند در سازمان‌ها ارائه داد؟

پیشینه تحقیق

پژوهش اسمیت و همکاران (۲۰۲۴)، به بررسی تحول دیجیتال و تأثیر آن بر فرآیندهای بازاریابی هوشمند پرداخته است. نویسندگان استدلال می‌کنند که فرهنگ بازاریابی هوشمند به سازمان‌ها کمک می‌کند تا از طریق بهره‌برداری از داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی، استراتژی‌های بازاریابی خود را بهینه کنند. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که از فرهنگ بازاریابی هوشمند استفاده می‌کنند، نه تنها می‌توانند بهره‌وری خود را افزایش دهند، بلکه تعامل بهتری با مشتریان خود داشته باشند و به موفقیت بیشتری دست یابند. در پژوهش جانسون و لی (۲۰۲۴)، تأثیر استفاده از داده‌های بزرگ و فرهنگ بازاریابی مبتنی بر داده بر عملکرد سازمان‌ها بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که توانسته‌اند فرهنگ داده‌محور را در فرآیندهای بازاریابی خود نهادینه کنند، به نتایج بهتری در زمینه تصمیم‌گیری استراتژیک، بهبود تجربه مشتری و افزایش سهم بازار دست یافته‌اند. همچنین، این مطالعه نشان می‌دهد که وجود فرهنگ بازاریابی هوشمند باعث بهبود هماهنگی بین واحدهای بازاریابی و فناوری اطلاعات می‌شود. پژوهش کومار و ژانگ (۲۰۲۴)، به بررسی عوامل کلیدی ایجاد مزیت رقابتی از طریق فرهنگ بازاریابی هوشمند پرداخته است. نویسندگان با تأکید بر نقش نوآوری و فناوری در بازاریابی هوشمند، بیان می‌کنند که سازمان‌هایی که از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشین و تحلیل داده‌های بزرگ استفاده می‌کنند، می‌توانند به طور مداوم استراتژی‌های بازاریابی خود را بهبود بخشیده و از رقبا پیشی بگیرند. این تحقیق همچنین به اهمیت آموزش کارکنان و توسعه مهارت‌های دیجیتالی آن‌ها برای پیاده‌سازی موفقیت‌آمیز فرهنگ بازاریابی هوشمند اشاره کرده است. پژوهش اندرسون و گرین (۲۰۲۴)، به شناسایی چالش‌های پیش‌روی سازمان‌ها در مسیر پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند پرداخته است. نویسندگان در این مطالعه نشان می‌دهند که سازمان‌ها اغلب با مقاومت کارکنان در برابر تغییرات و همچنین مشکلاتی در زمینه فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم مواجه می‌شوند. با این حال، یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که سازمان‌هایی که توانسته‌اند بر این چالش‌ها غلبه کنند، توانسته‌اند سهم بیشتری از بازار را به دست آورند و به طور کلی عملکرد بهتری داشته باشند. پژوهش چن و وانگ (۲۰۲۲)، به بررسی نقش هوش مصنوعی و ابزارهای دیجیتال در ایجاد تحول در بازاریابی پرداخته‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که سازمان‌ها با استفاده از الگوریتم‌های پیشرفته هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها می‌توانند کمپین‌های بازاریابی شخصی‌سازی‌شده‌تری طراحی کنند و در نهایت، رضایت مشتریان را افزایش دهند. این تحقیق همچنین به اهمیت تغییرات فرهنگی در سازمان‌ها برای پذیرش فناوری‌های نوین اشاره کرده است. پژوهش گارسیا و مارتینز (۲۰۲۳)، به بررسی نقش فرهنگ سازمانی در موفقیت بازاریابی دیجیتال پرداخته و نشان داده است که سازمان‌هایی که دارای فرهنگ بازاریابی هوشمند هستند، می‌توانند به طور مؤثرتری با تغییرات بازار سازگار شوند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که یک فرهنگ بازاریابی هوشمند با تمرکز بر استفاده از داده‌ها و فناوری‌های دیجیتال، به سازمان‌ها کمک می‌کند تا به مشتریان خود نزدیک‌تر شوند و استراتژی‌های بازاریابی خود را بهینه کنند. در مطالعه نویان و فام (۲۰۲۱)، پژوهشگران به بررسی تأثیر فرهنگ بازاریابی هوشمند بر نوآوری‌های سازمانی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که از یک فرهنگ بازاریابی هوشمند بهره می‌برند، توانایی بیشتری در پیاده‌سازی نوآوری‌های بازاریابی دارند.

این مطالعه به‌طور خاص به این موضوع پرداخته است که چگونه استفاده از فناوری‌های مبتنی بر داده و تحلیل‌های هوشمند می‌تواند به توسعه محصولات و خدمات جدید و بهبود تجربه مشتری منجر شود. همچنین، این پژوهش نشان می‌دهد که فرهنگ بازاریابی هوشمند نقش مهمی در توسعه ارتباطات هوشمند و استراتژی‌های نوآورانه بازاریابی دارد. در پژوهش علی و رحمان (۲۰۲۳)، تأثیر بازاریابی هوشمند بر رفتار مصرف‌کنندگان مورد بررسی قرار گرفته است. نویسندگان بیان می‌کنند که فرهنگ بازاریابی هوشمند به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد تا با استفاده از داده‌های رفتاری مشتریان، استراتژی‌های بازاریابی شخصی‌سازی شده‌ای ایجاد کنند که دقیقاً مطابق با نیازها و خواسته‌های آن‌ها باشد. این مطالعه نشان می‌دهد که سازمان‌ها با بهره‌گیری از تحلیل داده‌های بزرگ می‌توانند به‌طور دقیق‌تری رفتار خرید مشتریان را پیش‌بینی کنند و از این اطلاعات برای بهینه‌سازی تعاملات بازاریابی خود استفاده کنند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مشتریانی که با کمپین‌های بازاریابی شخصی‌سازی شده و هوشمندانه تعامل دارند، احتمال بیشتری برای بازگشت و وفاداری به برند دارند. در پژوهش پارک و همکاران (۲۰۲۲)، به بررسی چالش‌های پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند در سازمان‌ها پرداخته است. محققان به این نتیجه رسیده‌اند که یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های سازمان‌ها در این حوزه، تغییر فرهنگ سنتی بازاریابی به سمت یک فرهنگ مبتنی بر داده و فناوری‌های هوشمند است. این مطالعه نشان می‌دهد که برای موفقیت در پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند، سازمان‌ها نیازمند تغییر در نگرش‌ها، فرآیندها و ساختارهای سازمانی هستند. همچنین، آموزش و توسعه مهارت‌های دیجیتال کارکنان به‌عنوان یکی از پیش‌نیازهای اساسی برای این تغییر معرفی شده است. این تحقیق نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که به‌طور استراتژیک روی توسعه مهارت‌های کارکنان و ایجاد زیرساخت‌های فناوری سرمایه‌گذاری کرده‌اند، توانسته‌اند به نتایج بهتری در اجرای بازاریابی هوشمند دست یابند. در پژوهش وانگ و لی (۲۰۲۳)، نویسندگان به بررسی تأثیر هوش مصنوعی بر تصمیم‌گیری‌های بازاریابی پرداخته‌اند. آن‌ها استدلال می‌کنند که فرهنگ بازاریابی هوشمند به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا با استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی و الگوریتم‌های یادگیری ماشین، به تصمیمات دقیق‌تر و مبتنی بر داده دست یابند. این مطالعه نشان می‌دهد که هوش مصنوعی می‌تواند به سازمان‌ها در پیش‌بینی رفتار مشتریان، بهینه‌سازی قیمت‌گذاری و ایجاد کمپین‌های تبلیغاتی مؤثر کمک کند. یکی از نتایج کلیدی این تحقیق این است که سازمان‌هایی که فرهنگ بازاریابی هوشمند را به‌درستی پیاده‌سازی کرده‌اند، توانسته‌اند زمان واکنش به تغییرات بازار را کاهش دهند و به شکلی سریع‌تر به نیازهای مشتریان پاسخ دهند. پژوهش برنت و کارتر (۲۰۲۴)، به بررسی نقش بازاریابی هوشمند در استراتژی‌های دیجیتال پرداخته و نشان داده است که فرهنگ بازاریابی هوشمند به سازمان‌ها کمک می‌کند تا به شکلی پویا و هماهنگ با تحولات دیجیتال، استراتژی‌های بازاریابی خود را به‌روزرسانی کنند. پژوهشگران اشاره می‌کنند که استفاده از فناوری‌های دیجیتال، داده‌های بزرگ، و سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد تا بازاریابی خود را به شکل هوشمندتر و مؤثرتر اجرا کنند. این تحقیق همچنین به این نکته اشاره دارد که سازمان‌هایی که توانسته‌اند فرهنگ بازاریابی هوشمند را با استراتژی‌های دیجیتال خود ادغام کنند، توانسته‌اند به بهبود عملکرد مالی و افزایش سهم بازار خود دست یابند. پژوهش گومز و همکاران (۲۰۲۲) به مطالعه تأثیر فرهنگ بازاریابی هوشمند بر رضایت مشتری پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که از تحلیل‌های هوشمند در فرآیندهای بازاریابی خود استفاده می‌کنند، بهبود قابل توجهی در رضایت و تجربه مشتریان خود مشاهده کرده‌اند. این مطالعه نشان می‌دهد که مشتریانی که با استراتژی‌های بازاریابی هوشمند در تعامل هستند، به‌واسطه خدمات شخصی‌سازی شده و پاسخ‌های سریع‌تر به نیازهایشان، رضایت بیشتری از برندها دارند. این پژوهش همچنین به اهمیت استفاده از داده‌های رفتاری و شخصی‌سازی محتوا در بازاریابی اشاره

کرده و آن را یکی از عوامل کلیدی در افزایش رضایت مشتریان می‌داند. در پژوهش میلر و تامسون (۲۰۲۳)، نقش همکاری بین واحدهای بازاریابی و فناوری اطلاعات در پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهد که تعامل و همکاری میان این دو واحد به‌طور مستقیم به موفقیت فرهنگ بازاریابی هوشمند کمک می‌کند. این مطالعه بیان می‌کند که واحدهای بازاریابی و فناوری اطلاعات باید به شکلی هماهنگ عمل کنند تا بتوانند داده‌ها را به‌طور مؤثر جمع‌آوری، تحلیل و استفاده کنند. این پژوهش همچنین نشان می‌دهد که هماهنگی این دو واحد منجر به تسریع در پیاده‌سازی استراتژی‌های هوشمند و بهبود کلیه فرآیندهای بازاریابی می‌شود. در نهایت، پژوهش هرماندز و تورس (۲۰۲۳)، به بررسی استفاده از بازاریابی هوشمند در صنایع خدماتی پرداخته است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که سازمان‌های فعال در بخش خدمات، به‌واسطه استفاده از تحلیل داده‌ها و هوش مصنوعی توانسته‌اند خدمات خود را بهینه‌سازی کرده و تجربه مشتریان خود را بهبود دهند. این پژوهش به این نکته اشاره می‌کند که در صنایع خدماتی، شخصی‌سازی خدمات و بهبود فرآیندهای ارتباطی با مشتریان از طریق ابزارهای هوشمند می‌تواند به‌طور قابل توجهی به افزایش رضایت مشتریان و کاهش نرخ ترک مشتریان کمک کند. پژوهش‌های گذشته بر اهمیت پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند در سازمان‌ها تأکید دارند. این تحقیقات نشان می‌دهند که استفاده از ابزارهای تحلیل داده و فناوری‌های نوین می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا به تصمیمات بازاریابی بهتری دست یابند، تجربه مشتریان را بهبود بخشند و در نهایت به مزیت رقابتی دست پیدا کنند. همچنین، چالش‌های پیاده‌سازی این فرهنگ از جمله مقاومت کارکنان و نیاز به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها از جمله موضوعاتی هستند که در تحقیقات مختلف مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

روش تحقیق

با توجه به اهداف پژوهش و اهمیت درک عمیق از فرهنگ بازاریابی هوشمند، روش تحقیق کیفی به‌منظور درک بهتر پدیده مورد مطالعه و توسعه راه‌کارهایی برای تبیین این فرهنگ استفاده شده است. روش تحقیق کیفی به پژوهشگر این امکان را می‌دهد تا به داده‌ها نزدیک‌تر شده و از طریق مصاحبه‌ها و تعامل مستقیم با افراد مطلع، بینش عمیقی درباره موضوع به‌دست آورد. با توجه به ماهیت موضوع پژوهش، استراتژی پدیدارشناسی انتخاب شده است. پدیدارشناسی رویکردی است که به بررسی تجربیات انسان‌ها در مورد یک پدیده خاص می‌پردازد و تلاش می‌کند تا معانی و الگوهای معنادار را از تجارب افراد استخراج کند (کرسول، ۲۰۲۰) (Creswell, 2020).

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل مدیران و کارشناسان ارشد در شرکت‌های فعال در حوزه بازاریابی دیجیتال و هوشمند در ایران است. انتخاب این جامعه آماری به دلیل آشنایی عمیق این افراد با مفاهیم و ابزارهای بازاریابی هوشمند انجام شده است. این افراد به دلیل تجربیات خود در اجرای استراتژی‌های بازاریابی هوشمند می‌توانند به‌طور مؤثر در ارائه راه‌کارهایی برای تبیین و بهبود این فرهنگ نقش داشته باشند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. در نمونه‌گیری هدفمند، افراد با توجه به ویژگی‌های خاص و ارتباط آن‌ها با پدیده مورد مطالعه انتخاب می‌شوند. هدف از این روش، انتخاب افرادی است که بیشترین اطلاعات را در مورد فرهنگ بازاریابی

هوشمند دارند و می‌توانند به صورت معناداری به سوالات تحقیق پاسخ دهند. در این پژوهش، نمونه شامل ۲۵ نفر از مدیران و کارشناسان بازاریابی دیجیتال است که از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته به مطالعه آن‌ها پرداخته شده است. تعداد نهایی نمونه‌ها بر اساس نقطه اشباع تعیین شده است؛ به این معنا که زمانی که داده‌های جدید تفاوتی با داده‌های قبلی نداشته و الگوهای مشابهی در مصاحبه‌ها پدیدار می‌شود، گردآوری داده‌ها متوقف شده است.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات در این پژوهش از دو روش اصلی استفاده شده است:

مطالعات کتابخانه‌ای:

برای جمع‌آوری مبانی نظری و پیشینه تحقیق، از منابع کتابخانه‌ای، مقالات علمی معتبر و پایگاه‌های اطلاعاتی مانند Google Scholar و Scopus استفاده شده است. همچنین، مقالات و کتب مرتبط با بازاریابی دیجیتال و هوشمند به‌عنوان منابع ثانویه به کار گرفته شده‌اند.

مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته:

به‌منظور گردآوری اطلاعات کیفی و تجربیات افراد در حوزه بازاریابی هوشمند، از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته استفاده شد. در این نوع مصاحبه، سوالات باز طراحی شده‌اند تا شرکت‌کنندگان بتوانند به‌طور آزادانه تجربیات و نظرات خود را بیان کنند. هر مصاحبه به مدت ۴۵ تا ۶۰ دقیقه به طول انجامید و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت.

روایی و پایایی تحقیق:

در پژوهش‌های کیفی، مفاهیم سنتی روایی و پایایی به‌طور مستقیم قابل اعمال نیستند. در این تحقیق، چهار معیار مهم کیفی برای تضمین اعتبار و دقت پژوهش به کار گرفته شد:

مقبولیت (Credibility):

برای اطمینان از مقبولیت داده‌ها، مصاحبه‌ها به‌طور مداوم با شرکت‌کنندگان مرور شدند و داده‌ها و تحلیل‌ها با نظرات آن‌ها تطبیق داده شد. همچنین، بازخوردهای شرکت‌کنندگان در خصوص تحلیل‌ها دریافت شد تا از صحت و دقت آن‌ها اطمینان حاصل شود.

همسویی (Dependability):

برای اطمینان از همسویی، تلاش شد که تمامی مراحل گردآوری و تحلیل داده‌ها به‌دقت ثبت شوند. تمامی مراحل انجام مصاحبه‌ها، کدگذاری داده‌ها و استخراج الگوها به‌صورت مستند ارائه شده‌اند.

قابلیت تأیید (Confirmability):

به‌منظور اطمینان از بی‌طرفی پژوهشگر، تلاش شد که داده‌ها به‌دقت و بدون هرگونه سوگیری تحلیل شوند. همچنین، کدگذاری‌ها و تحلیل‌ها توسط یک همکار تحقیقاتی مستقل بررسی و تأیید شدند.

قابلیت انتقال (Transferability):

به‌منظور انتقال‌پذیری یافته‌ها، داده‌های تحقیق با دقت به افراد خارج از جامعه آماری مطالعه ارائه و نظر آن‌ها درباره تطابق این یافته‌ها با تجربیات مشابه در سایر سازمان‌ها پرسیده شد.

روش تحلیل داده‌ها:

داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی تحلیل شدند. در این روش، داده‌ها به بخش‌های مختلف کدگذاری شده و سپس الگوها و مضامین اصلی استخراج شدند (الو و کینگاس، ۲۰۰۸). این تحلیل به محقق اجازه داد تا به درک عمیق‌تری از فرهنگ بازاریابی هوشمند و راه کارهای توسعه آن برسد.

یافته‌های پژوهش

اطلاعات جمعیت شناختی

در این قسمت اطلاعات مربوط به مشارکت کنندگان در مصاحبه از قبیل سن، میزان تحصیلات، سابقه کاری و سابقه مدیریت به طور خلاصه در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۱: اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان

وضعیت سن	۳۵ تا ۳۰	۴۰ تا ۳۵	۴۵ تا ۴۰	۴۵ به بالا
	۳	۴	۹	۶
میزان تحصیلات	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکتری
	۰	۱۱	۸	۳
سابقه کاری	۱۰ تا ۱۵	۱۵ تا ۲۰	۲۰ تا ۲۵	۲۵ تا ۳۰
	۲	۵	۸	۷
سابقه مدیریت	۱ تا ۵	۵ تا ۱۰	۱۰ تا ۱۵	۱۵ تا ۲۰
	۴	۶	۹	۳

همان‌طور که در بخش‌های قبلی توضیح داده شد، برای جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. با توجه به ماهیت کیفی تحقیق و موضوع مورد مطالعه، یعنی "تبیین فرهنگ بازاریابی هوشمند"، از رویکرد پدیدارشناسی برای درک عمیق‌تر و استخراج معانی و تجارب افراد مرتبط با این حوزه بهره گرفته شد. داده‌های به‌دست آمده از مصاحبه‌ها به روش تحلیل محتوای کیفی مورد بررسی قرار گرفت. به‌منظور تسهیل فرآیند تحلیل، محقق به‌جای استفاده از نرم‌افزارهای تجزیه و تحلیل کیفی، به‌طور دستی به کدگذاری و دسته‌بندی داده‌ها اقدام کرد تا ارتباط بیشتری با محتوای مصاحبه‌ها برقرار کند و به درک بهتری از تجربیات مصاحبه‌شوندگان برسد.

در فرآیند کدگذاری، داده‌های هر مصاحبه به بخش‌های مختلف تفکیک شده و کدهای مرتبط با هر مفهوم استخراج شدند. در این میان، تکرار برخی مفاهیم توسط مصاحبه‌شوندگان بررسی و در هر مورد تنها جملات و بخش‌هایی که به بهترین شکل به مفهوم مورد نظر اشاره داشتند، برای تحلیل نهایی انتخاب شدند تا از تکرار غیرضروری جلوگیری شود.

در مجموع، ۲۵ نفر از مدیران و کارشناسان بازاریابی دیجیتال به‌عنوان جامعه آماری پژوهش مورد مصاحبه قرار گرفتند. پس از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، ۱۵۰ کد و مفهوم مرتبط با راه‌کارهای بهبود مؤلفه‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند شناسایی گردید که در جدول زیر به تفکیک مؤلفه‌ها آورده شده است.

جدول ۲: تعداد مفاهیم و کدهای شناسایی شده مربوط به ابعاد و مؤلفه‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند

ابعاد و مؤلفه‌های فرهنگ بازاریابی هوشمند	تعداد مفاهیم و کدهای شناسایی شده مربوط به راه‌کارهای بهبود مؤلفه‌ها
ارتباطات هوشمند	۱۲
مدیریت داده‌ها و اطلاعات	۱۵
خلاقیت و نوآوری در بازاریابی	۲۲
تحلیل مشتریان و بازار	۱۹
سیستم تشویق و پاداش‌دهی در بازاریابی	۱۷
هویت برند و وفاداری مشتریان	۲۳
انگیزش و تعاملات بازاریابی	۲۰
تمرکز بر نتایج یا فرآیندهای بازاریابی	۱۴
استفاده از فناوری‌های دیجیتال در بازاریابی	۸
مجموع مفاهیم و کدهای شناسایی شده	۱۵۰

این جدول نشان می‌دهد که بیشترین تعداد مفاهیم و کدهای شناسایی شده مربوط به مؤلفه‌های خلاقیت و نوآوری در بازاریابی و هویت برند و وفاداری مشتریان است که بیانگر اهمیت این دو موضوع در ایجاد و تقویت فرهنگ بازاریابی هوشمند است. همچنین، مؤلفه‌هایی مانند تحلیل مشتریان و بازار و مدیریت داده‌ها و اطلاعات نقش کلیدی در اجرای بازاریابی هوشمند ایفا می‌کنند.

۱-ارتباطات هوشمند

ارتباطات هوشمند به‌عنوان یکی از ارکان اصلی فرهنگ بازاریابی هوشمند، به معنای استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای برقراری ارتباط مؤثر و کارآمد با مشتریان و مخاطبان است. این مؤلفه به سازمان‌ها اجازه می‌دهد تا پیام‌های بازاریابی خود را به‌صورت هوشمندانه و بر اساس نیازهای شخصی مشتریان ارسال کنند.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

- شخصی سازی پیام‌ها: بازاریابی هوشمند از داده‌های رفتاری مشتریان برای ارسال پیام‌های شخصی سازی شده بهره می‌برد. این امکان سازمان را قادر می‌سازد تا محتوا را متناسب با نیازها و علایق فردی هر مشتری تنظیم کند.
 - استفاده از هوش مصنوعی در ارتباطات: هوش مصنوعی می‌تواند برای خودکار سازی فرآیند ارتباطات استفاده شود. این امر باعث می‌شود که سازمان بتواند پیام‌های هدفمندتری را در لحظه مناسب به مشتریان ارسال کند.
 - کانال‌های چندگانه ارتباطی: استفاده از ابزارهای مختلف ارتباطی مانند ایمیل، شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها، ارتباطات سریع و مؤثر را تسهیل می‌کند.
- تحلیل:

در مصاحبه‌ها، بسیاری از مدیران به اهمیت استفاده از فناوری برای ارتباط هوشمند با مشتریان اشاره کردند. آن‌ها تأکید داشتند که بدون بهره‌گیری از این نوع ارتباطات، سازمان‌ها نمی‌توانند نیازهای مشتریان را به درستی درک کنند و در بازار رقابتی موفق باشند.

۲- مدیریت داده‌ها و اطلاعات

مدیریت داده‌ها و اطلاعات یکی از مهم‌ترین ابعاد بازاریابی هوشمند است. در دنیای امروز، حجم بالایی از داده‌ها از تعاملات دیجیتال مشتریان به دست می‌آید. این داده‌ها اگر به درستی مدیریت شوند، می‌توانند برای تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در بازاریابی استفاده شوند.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

- جمع‌آوری داده‌ها: بازاربا بان هوشمند از ابزارهای مختلف برای جمع‌آوری داده‌های مشتریان استفاده می‌کنند، از جمله بازدیدهای وب‌سایت، خریدهای قبلی و رفتارهای آنلاین.
 - تحلیل داده‌ها: استفاده از تحلیل داده‌ها برای استخراج بینش‌های معنادار و شناسایی الگوهای رفتاری مشتریان.
 - امنیت و حریم خصوصی داده‌ها: مدیریت داده‌ها نیازمند رعایت استانداردهای امنیتی و حفظ حریم خصوصی مشتریان است.
- تحلیل:

در مصاحبه‌ها، مدیران تأکید داشتند که بدون یک سیستم قوی برای مدیریت داده‌ها، بازاریابی هوشمند بی‌اثر خواهد بود. بسیاری از مدیران بر چالش‌هایی که در مدیریت داده‌ها با آن مواجه بودند اشاره کردند، اما در عین حال مزایای استفاده از تحلیل داده‌ها را برای بهبود تصمیم‌گیری‌های بازاریابی نیز ذکر کردند.

۳- خلاقیت و نوآوری در بازاریابی

این مؤلفه بیانگر استفاده از ایده‌ها و استراتژی‌های جدید و نوآورانه در کمپین‌های بازاریابی است. در بازاریابی هوشمند، خلاقیت به معنای استفاده از داده‌ها و فناوری‌ها برای ایجاد استراتژی‌های جدید و جذاب برای جذب مشتریان است.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

- استفاده از فناوری‌های جدید: استفاده از فناوری‌های جدید مانند واقعیت افزوده (AR) و واقعیت مجازی (VR) در کمپین‌های بازاریابی برای افزایش جذابیت.
 - ایده‌پردازی خلاقانه: استفاده از داده‌های مشتریان برای ایجاد ایده‌های خلاقانه و نوآورانه.
 - سفارشی‌سازی محصولات و خدمات: شخصی‌سازی محصولات و خدمات بر اساس نیازها و ترجیحات مشتریان.
- تحلیل:
- مصاحبه‌شوندگان به نقش حیاتی نوآوری در جذب و نگهداشت مشتریان اشاره کردند. آن‌ها بر این باور بودند که نوآوری در استفاده از فناوری و خلاقیت در طراحی کمپین‌ها می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا در رقابت بازار جلوتر از رقبای حرکت کنند.

۴- تحلیل مشتریان و بازار

- تحلیل مشتریان و بازار به معنای استفاده از ابزارهای هوشمند برای تحلیل رفتار مشتریان و درک عمیق‌تر از نیازهای بازار است. این مؤلفه به سازمان‌ها کمک می‌کند تا استراتژی‌های بازاریابی خود را بر اساس داده‌های به‌دست آمده از مشتریان و بازار تنظیم کنند. ابعاد و متغیرهای زیر مجموعه:
- تحلیل رفتار مشتریان: استفاده از ابزارهای تحلیل داده‌ها برای درک رفتار خرید مشتریان و ترجیحات آن‌ها.
 - تحلیل رقبای: بررسی استراتژی‌های رقبای و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن‌ها برای بهبود عملکرد سازمان.
 - تحلیل روندهای بازار: پیش‌بینی تغییرات بازار و استفاده از داده‌ها برای تنظیم استراتژی‌های بازاریابی.
- تحلیل:
- مدیران مصاحبه‌شونده تأکید داشتند که بدون تحلیل دقیق رفتار مشتریان و شناخت بازار، استراتژی‌های بازاریابی نمی‌تواند به موفقیت منجر شود. استفاده از تحلیل داده‌های بازار برای پیش‌بینی نیازهای آینده و تصمیم‌گیری استراتژیک یکی از موضوعات محوری در مصاحبه‌ها بود.

۵- سیستم تشویق و پاداش‌دهی در بازاریابی

- این مؤلفه به سیستم‌هایی اشاره دارد که سازمان‌ها برای تشویق و انگیزه‌بخشی به تیم‌های بازاریابی و حتی مشتریان استفاده می‌کنند. این سیستم‌ها می‌توانند نقش مهمی در بهبود عملکرد بازاریابی و افزایش رضایت مشتریان ایفا کنند. ابعاد و متغیرهای زیر مجموعه:
- تشویق کارکنان بازاریابی: ارائه پاداش به کارکنان بر اساس عملکرد آن‌ها و میزان تحقق اهداف بازاریابی.
 - برنامه‌های وفاداری مشتری: ارائه پاداش‌ها و تخفیف‌ها به مشتریانی که خریده‌های مکرر دارند یا در کمپین‌های تبلیغاتی شرکت می‌کنند.
 - پاداش‌های دیجیتالی: استفاده از پاداش‌های دیجیتالی و امتیازدهی برای تشویق مشتریان به تعامل بیشتر با برند.

تحلیل:

مصاحبه شوندگان به اهمیت سیستم‌های تشویقی در بهبود کارایی تیم‌های بازاریابی و همچنین افزایش رضایت مشتریان اشاره کردند. آن‌ها بیان کردند که سیستم‌های پاداش دهی می‌تواند باعث افزایش وفاداری مشتریان و بهبود تعاملات بازاریابی شود.

۶- هویت برند و وفاداری مشتریان

هویت برند به معنای تصویر و شخصیتی است که یک برند در ذهن مشتریان ایجاد می‌کند. وفاداری مشتریان نیز به معنای تمایل مشتریان به تکرار خرید از یک برند خاص است. این مؤلفه‌ها در بازاریابی هوشمند اهمیت ویژه‌ای دارند و از طریق تحلیل داده‌ها و استراتژی‌های هوشمند قابل تقویت هستند.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

- ایجاد هویت برند قوی: استفاده از داده‌ها و تحلیل‌ها برای ایجاد یک هویت برند قوی که مشتریان با آن ارتباط برقرار کنند.
- تجربه مشتری: ارائه تجربه‌های منحصر به فرد به مشتریان برای افزایش وفاداری آن‌ها.
- استفاده از داده‌های وفاداری مشتریان: تحلیل داده‌های مشتریان وفادار برای بهبود استراتژی‌های بازاریابی.

تحلیل:

مصاحبه شوندگان تأکید داشتند که داشتن یک هویت برند قوی می‌تواند به سازمان کمک کند تا ارتباط عمیق‌تری با مشتریان برقرار کند. آن‌ها به اهمیت ایجاد وفاداری از طریق ارائه تجربه‌های شخصی‌سازی شده اشاره کردند.

۷- انگیزش و تعاملات بازاریابی

انگیزش به معنای تحریک نیروهای داخلی برای انجام اقدامات بازاریابی با انرژی و تعهد است. تعاملات بازاریابی نیز به نوع و کیفیت ارتباطات میان سازمان و مشتریان اشاره دارد.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

- انگیزش تیم بازاریابی: استفاده از ابزارهای انگیزشی برای بهبود عملکرد تیم‌های بازاریابی.
- تعاملات دیجیتال: ایجاد فرصت‌های بیشتر برای تعامل مشتریان با برند از طریق کانال‌های دیجیتال.
- استفاده از تحلیل احساسات: بهره‌گیری از تحلیل داده‌های احساسی مشتریان برای ایجاد تعاملات بهتر.

تحلیل:

مصاحبه شوندگان به این نکته اشاره کردند که انگیزش تیم‌های بازاریابی نقش بسیار مهمی در اجرای موفقیت‌آمیز استراتژی‌های بازاریابی هوشمند ایفا می‌کند. آن‌ها همچنین بر تعاملات دیجیتالی مؤثر تأکید داشتند.

۸- تمرکز بر نتایج یا فرآیندهای بازاریابی

یکی از چالش‌های اساسی در بازاریابی هوشمند این است که آیا باید بر نتایج نهایی کمپین‌های بازاریابی تمرکز کرد یا بر فرآیندهای بازاریابی که منجر به این نتایج می‌شوند. این مؤلفه نشان‌دهنده رویکرد سازمان‌ها به چگونگی ارزیابی عملکرد بازاریابی

هوشمند است. برخی از سازمان‌ها ممکن است بیشتر بر نتایج نهایی (مثلاً افزایش فروش، افزایش سهم بازار) تمرکز کنند، در حالی که برخی دیگر بیشتر به بهبود و بهینه‌سازی فرآیندهای درون‌سازمانی (مانند بهبود بهره‌وری، سرعت انجام کار، کیفیت تحلیل داده‌ها) توجه دارند.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

تمرکز بر نتایج:

سازمان‌هایی که رویکرد نتیجه‌گرا دارند، بیشتر به شاخص‌های عملکرد کلیدی (KPI) توجه می‌کنند که مستقیماً بر درآمد و سودآوری تأثیر دارند. این شاخص‌ها شامل افزایش فروش، بازگشت سرمایه (ROI)، و سهم بازار است.

تمرکز بر فرآیندها:

در این رویکرد، سازمان‌ها به بهبود فرآیندهای بازاریابی مانند بهبود تعاملات با مشتری، بهینه‌سازی زنجیره تأمین بازاریابی، و بهبود بهره‌وری تیم‌های بازاریابی توجه دارند. این رویکرد بر افزایش کارایی در اجرا و بهبود کیفی فرآیندهای بازاریابی تمرکز دارد.

توازن بین نتایج و فرآیندها:

برخی از سازمان‌ها تلاش می‌کنند بین نتایج و فرآیندها تعادلی برقرار کنند و هم به نتایج کسب‌شده و هم به کیفیت و کارایی فرآیندهای منجر به آن نتایج توجه داشته باشند.

تحلیل:

در مصاحبه‌ها، برخی از مدیران به این موضوع اشاره کردند که سازمان‌های آن‌ها بیشتر به نتایج نهایی توجه می‌کنند، به‌ویژه در کمپین‌های بازاریابی دیجیتال که بازگشت سرمایه به‌طور مداوم ردیابی می‌شود. در مقابل، برخی دیگر تأکید داشتند که بهینه‌سازی فرآیندها، مانند بهبود تعاملات دیجیتال با مشتریان یا بهینه‌سازی استفاده از منابع، تأثیر قابل توجهی بر نتایج نهایی دارد. بر اساس داده‌های به‌دست آمده، توازن بین این دو رویکرد اغلب منجر به عملکرد بهتر سازمان در بازاریابی هوشمند می‌شود.

۹- استفاده از فناوری‌های دیجیتال در بازاریابی

فناوری‌های دیجیتال نقش محوری در اجرای بازاریابی هوشمند ایفا می‌کنند. این مؤلفه به بهره‌برداری از ابزارها و فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، اتوماسیون بازاریابی، تحلیل داده‌های بزرگ و اینترنت اشیا (IoT) برای بهبود عملکرد بازاریابی اشاره دارد. فناوری‌های دیجیتال به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا داده‌های دقیق‌تری جمع‌آوری کنند، تصمیمات هوشمندانه‌تری بگیرند و تجربه بهتری برای مشتریان ایجاد کنند.

ابعاد و متغیرهای زیرمجموعه:

هوش مصنوعی و یادگیری ماشین:

از هوش مصنوعی برای تحلیل داده‌های پیچیده مشتریان و پیش‌بینی رفتار خرید آن‌ها استفاده می‌شود. یادگیری ماشین نیز به بهینه‌سازی کمپین‌های بازاریابی و ارائه پیشنهادات شخصی‌سازی شده کمک می‌کند.

اتوماسیون بازاریابی:

ابزارهای اتوماسیون بازاریابی امکان اجرای خودکار کمپین‌های بازاریابی را فراهم می‌کنند. این ابزارها فرآیندهای بازاریابی مانند ارسال ایمیل‌ها، انتشار محتوای تبلیغاتی و مدیریت روابط مشتری را به‌طور خودکار و بهینه انجام می‌دهند.

تحلیل داده‌های بزرگ:

فناوری‌های تحلیل داده‌های بزرگ به بازاریابان این امکان را می‌دهند که از حجم عظیمی از داده‌های موجود برای شناسایی الگوهای رفتاری مشتریان و بهبود استراتژی‌های بازاریابی استفاده کنند.

اینترنت اشیا (IoT):

IoT می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا با جمع‌آوری داده‌های دقیق‌تر از دستگاه‌های متصل، تجربه مشتریان را بهبود بخشند. این فناوری به سازمان‌ها اجازه می‌دهد تا تعاملات مشتریان با محصولات را به‌صورت هوشمند مدیریت کنند.

تحلیل:

مصاحبه‌شوندگان به نقش حیاتی فناوری‌های دیجیتال در بهبود عملکرد بازاریابی اشاره کردند. استفاده از فناوری‌های نوین به‌عنوان عاملی برای بهبود کارایی و اثربخشی کمپین‌های بازاریابی شناخته شد. بسیاری از مدیران بیان کردند که بهره‌گیری از فناوری‌هایی مانند هوش مصنوعی و اتوماسیون بازاریابی به آن‌ها کمک کرده است تا فرآیندهای بازاریابی خود را سریع‌تر و دقیق‌تر انجام دهند و تجربه مشتریان را بهبود بخشند. استفاده از تحلیل داده‌های بزرگ نیز برای شناسایی فرصت‌ها و بهبود عملکرد بازاریابی کلیدی است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی جامع فرهنگ بازاریابی هوشمند و ارائه راه‌کارهایی برای تقویت آن پرداخته شد. یافته‌های تحقیق نشان دادند که استفاده از فناوری‌های نوین و ابزارهای دیجیتال در بازاریابی نه‌تنها موجب بهبود عملکرد و کارایی می‌شود، بلکه نقش مهمی در ارتقاء تعامل با مشتریان و افزایش رضایت آن‌ها ایفا می‌کند. فرهنگ بازاریابی هوشمند، شامل مجموعه‌ای از مؤلفه‌های کلیدی است که در کنار یکدیگر به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا در بازارهای رقابتی امروزی به موفقیت دست یابند.

یکی از نتایج اصلی این پژوهش، تأکید بر ارتباطات هوشمند در بازاریابی است. ارتباطات هوشمند به سازمان‌ها اجازه می‌دهد تا با استفاده از فناوری‌های دیجیتال، پیام‌ها و محتواهای خود را شخصی‌سازی کرده و به‌طور مؤثرتری با مخاطبان ارتباط برقرار کنند. این امر باعث می‌شود که تجربه مشتریان بهبود یابد و آن‌ها احساس کنند که برندها به نیازها و خواسته‌هایشان توجه دارد. همچنین، استفاده از کانال‌های چندگانه ارتباطی مانند شبکه‌های اجتماعی، ایمیل و پیام‌رسان‌ها به برندها این امکان را می‌دهد تا با سرعت بیشتری با مشتریان تعامل داشته باشند.

مدیریت داده‌ها و اطلاعات نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد بازاریابی هوشمند شناخته شد. در عصر دیجیتال، حجم عظیمی از داده‌ها از تعاملات مشتریان با برندها به دست می‌آید. سازمان‌هایی که توانسته‌اند به‌طور مؤثر از این داده‌ها برای تحلیل رفتار مشتریان و بازار استفاده کنند، توانسته‌اند به نتایج بهتری دست یابند. داده‌ها به بازاریابان این امکان را می‌دهند که رفتارها و الگوهای خرید مشتریان

را شناسایی کرده و از این اطلاعات برای تنظیم استراتژی‌های بازاریابی دقیق‌تر استفاده کنند. به‌ویژه در زمینه بازاریابی شخصی سازی شده، استفاده از داده‌ها نقشی اساسی ایفا می‌کند.

یکی دیگر از یافته‌های مهم این پژوهش، خلاقیت و نوآوری در بازاریابی بود. خلاقیت و نوآوری به برندها کمک می‌کند تا از طریق استفاده از فناوری‌های نوین مانند واقعیت مجازی و افزوده و همچنین ایجاد کمپین‌های جذاب و منحصر به فرد، ارتباط عمیق‌تری با مشتریان برقرار کنند. خلاقیت در بازاریابی هوشمند به معنای بهره‌گیری از داده‌ها برای توسعه ایده‌های نوآورانه است که می‌تواند مشتریان را جذب کرده و تجربه آن‌ها را بهبود بخشد. به عبارت دیگر، نوآوری و خلاقیت در بازاریابی هوشمند نه تنها به جذب مشتریان جدید کمک می‌کند، بلکه باعث تقویت وفاداری مشتریان نیز می‌شود.

تحلیل مشتریان و بازار نیز به عنوان یکی از ستون‌های اصلی بازاریابی هوشمند در این پژوهش برجسته شد. استفاده از ابزارهای تحلیلی برای درک رفتار مشتریان، نیازها و ترجیحات آن‌ها، به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد تا استراتژی‌های بازاریابی خود را بر اساس داده‌های واقعی تنظیم کنند. تحلیل رقبا و بررسی روندهای بازار نیز از دیگر ابعاد مهم این مؤلفه است که به برندها کمک می‌کند تا در محیط‌های رقابتی به‌طور مؤثری عمل کنند.

سیستم‌های تشویق و پاداش دهی نیز به عنوان یکی دیگر از یافته‌های کلیدی مطرح شدند. این سیستم‌ها می‌توانند به عنوان ابزاری برای تشویق مشتریان و کارکنان در اجرای استراتژی‌های بازاریابی هوشمند عمل کنند. ارائه پاداش‌ها و برنامه‌های وفاداری به مشتریان باعث تقویت ارتباط آن‌ها با برند می‌شود و از طرفی انگیزه کارکنان برای بهبود عملکردشان افزایش می‌یابد. این سیستم‌ها می‌توانند باعث افزایش تعاملات با برند و در نهایت، وفاداری بیشتر مشتریان شوند.

در ادامه، یافته‌ها نشان دادند که هویت برند و وفاداری مشتریان به عنوان یکی از نتایج مستقیم بازاریابی هوشمند محسوب می‌شوند. سازمان‌هایی که توانسته‌اند هویت برند قوی‌تری ایجاد کنند، موفق به جذب و نگهداشت مشتریان وفادار شده‌اند. هویت برند نه تنها از طریق ارائه محصولات و خدمات باکیفیت ایجاد می‌شود، بلکه با استفاده از تحلیل داده‌ها و شخصی سازی تجربه مشتری نیز تقویت می‌گردد. مشتریانی که تجربه‌ای مثبت و منحصر به فرد از برند دارند، به احتمال زیاد به آن برند وفادار خواهند ماند.

یکی دیگر از یافته‌های مهم این پژوهش، تأکید بر تمرکز بر نتایج یا فرآیندهای بازاریابی بود. برخی از سازمان‌ها تمرکز خود را بر نتایج نهایی مانند افزایش فروش و سهم بازار قرار می‌دهند، در حالی که دیگران بیشتر به بهینه سازی فرآیندهای داخلی خود، مانند بهره‌وری و کیفیت تعاملات بازاریابی توجه دارند. یافته‌های این تحقیق نشان داد که ایجاد توازن بین این دو رویکرد می‌تواند به نتایج بهتری منجر شود. بهبود فرآیندهای بازاریابی و در عین حال تمرکز بر نتایج ملموس می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا هم کارایی بیشتری داشته باشند و هم اهداف مالی و تجاری خود را محقق کنند.

در نهایت، استفاده از فناوری‌های دیجیتال در بازاریابی یکی از اساسی‌ترین مؤلفه‌های بازاریابی هوشمند بود که در این پژوهش برجسته شد. فناوری‌هایی مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، اتوماسیون بازاریابی و تحلیل داده‌های بزرگ به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا داده‌های پیچیده مشتریان را تحلیل کنند و از این داده‌ها برای بهبود تجربه مشتری و بهینه سازی استراتژی‌های بازاریابی استفاده کنند. استفاده از این فناوری‌ها به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد که فرآیندهای بازاریابی خود را به‌طور هوشمندانه و کارآمدتری مدیریت کنند. با توجه به یافته‌های این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که فرهنگ بازاریابی هوشمند به‌طور مستقیم به موفقیت سازمان‌ها در بازارهای رقابتی کمک می‌کند. استفاده از داده‌ها، فناوری‌های نوین و تحلیل‌های پیشرفته می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا استراتژی‌های بازاریابی دقیق‌تر و مؤثرتری ارائه دهند و تجربه مشتریان را بهبود بخشند. مؤلفه‌هایی مانند ارتباطات هوشمند، مدیریت داده‌ها، خلاقیت و نوآوری،

و استفاده از فناوری‌های دیجیتال نقش کلیدی در ایجاد و تقویت فرهنگ بازاریابی هوشمند دارند. از سوی دیگر، تمرکز بر فرآیندها و نتایج بازاریابی به‌طور هم‌زمان می‌تواند به سازمان‌ها در دستیابی به اهداف تجاری و مالی کمک کند. در نهایت، سازمان‌هایی که توانسته‌اند از این مؤلفه‌ها به‌درستی استفاده کنند، نه تنها توانسته‌اند بهبود عملکرد بازاریابی خود را تجربه کنند، بلکه وفاداری مشتریان و تعاملات مثبت با برند خود را نیز تقویت کرده‌اند.

این تحقیق می‌تواند به‌عنوان راهنمایی برای سازمان‌ها در پیاده‌سازی استراتژی‌های بازاریابی هوشمند و ایجاد فرهنگ نوآورانه و داده‌محور در بازاریابی استفاده شود. با ادامه رشد فناوری‌های دیجیتال، سازمان‌هایی که فرهنگ بازاریابی هوشمند را به‌درستی نهادینه کنند، می‌توانند در دنیای پرچالش امروز موفق‌تر عمل کنند و به‌طور مداوم خود را با تغییرات محیطی و نیازهای مشتریان تطبیق دهند.

پیشنهاد‌های کاربردی

با توجه به یافته‌ها و نتایج این پژوهش، می‌توان چندین پیشنهاد کاربردی را برای سازمان‌ها و مدیرانی که قصد تقویت و پیاده‌سازی فرهنگ بازاریابی هوشمند دارند، ارائه کرد:

۱. ایجاد زیرساخت‌های فناوری و داده‌محور: برای اجرای موفقیت‌آمیز بازاریابی هوشمند، سازمان‌ها باید در ابتدا زیرساخت‌های لازم برای جمع‌آوری، ذخیره‌سازی و تحلیل داده‌ها را فراهم کنند. این زیرساخت‌ها شامل ایجاد سیستم‌های مدیریت داده‌های بزرگ، استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل داده و ابزارهای هوش مصنوعی است. سازمان‌ها باید اطمینان حاصل کنند که داده‌ها به‌صورت مداوم و دقیق جمع‌آوری و تحلیل می‌شوند تا تصمیم‌گیری‌های هوشمندانه در فرآیند بازاریابی امکان‌پذیر باشد.
۲. آموزش و توانمندسازی کارکنان: یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت در بازاریابی هوشمند، آگاهی و توانمندی کارکنان است. سازمان‌ها باید دوره‌های آموزشی برای تیم‌های بازاریابی و فناوری اطلاعات برگزار کنند تا آن‌ها با تکنیک‌های تحلیل داده، استفاده از فناوری‌های نوین و ابزارهای دیجیتال آشنا شوند. این آموزش‌ها می‌توانند شامل یادگیری ماشین، هوش مصنوعی، اتوماسیون بازاریابی و استفاده از ابزارهای تحلیل داده باشند.
۳. استفاده از شخصی‌سازی در کمپین‌های بازاریابی: با توجه به نقش مهم شخصی‌سازی در افزایش تعاملات با مشتریان، سازمان‌ها باید از داده‌های مشتریان برای طراحی کمپین‌های بازاریابی شخصی‌سازی شده استفاده کنند. پیام‌های بازاریابی باید به‌صورت دقیق بر اساس نیازها، ترجیحات و رفتارهای خرید مشتریان تنظیم شوند. این کار باعث افزایش رضایت مشتری و تقویت وفاداری مشتریان به برند می‌شود.
۴. توسعه سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی: سازمان‌ها می‌توانند سیستم‌های تشویقی برای کارکنان بازاریابی و مشتریان ایجاد کنند. این سیستم‌ها می‌توانند انگیزه بیشتری به تیم‌های بازاریابی برای دستیابی به اهداف بدهند و از طرف دیگر، با ارائه پاداش‌ها و برنامه‌های وفاداری به مشتریان، تعاملات آن‌ها با برند را تقویت کنند. سیستم‌های وفاداری و امتیازدهی می‌توانند نقش مهمی در افزایش فروش و حفظ مشتریان داشته باشند.
۵. توسعه نوآوری و خلاقیت در بازاریابی: سازمان‌ها باید فضایی برای نوآوری و خلاقیت در تیم‌های بازاریابی خود ایجاد کنند. ایجاد فرصت برای ایده‌پردازی و استفاده از فناوری‌های جدید می‌تواند به طراحی کمپین‌های بازاریابی منحصر به فرد و جذاب کمک کند.

فناوری‌هایی مانند واقعیت افزوده (AR)، واقعیت مجازی (VR) و بازی‌سازی (Gamification) می‌توانند تجربه مشتری را بهبود بخشند و برند را متمایز کنند.

۶. استفاده از تحلیل‌های پیشرفته برای تصمیم‌گیری‌های بازاریابی: با توجه به نقش داده‌ها و تحلیل‌های پیشرفته در بهبود فرآیندهای بازاریابی، سازمان‌ها باید از ابزارهای پیشرفته تحلیل داده‌ها استفاده کنند تا رفتار مشتریان، روندهای بازار و عملکرد کمپین‌های بازاریابی را به‌طور دقیق ارزیابی کنند. این تحلیل‌ها به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا تصمیمات استراتژیک‌تری بگیرند و به نتایج بهتری دست یابند.

۷. توازن بین تمرکز بر نتایج و فرآیندها: سازمان‌ها باید توازنی بین نتایج نهایی (مانند افزایش فروش و سهم بازار) و بهینه‌سازی فرآیندهای داخلی ایجاد کنند. بهبود فرآیندهای بازاریابی از طریق بهره‌وری بیشتر، سرعت عمل و دقت در اجرای کمپین‌ها، در کنار تمرکز بر نتایج مالی می‌تواند به بهبود عملکرد کلی سازمان منجر شود.

۸. توجه به تجربه مشتریان و بازخوردها: سازمان‌ها باید به‌طور مستمر از بازخوردهای مشتریان استفاده کنند و تجربه آن‌ها را بهبود بخشند. این بازخوردها می‌تواند از طریق تحلیل داده‌ها و بررسی تعاملات دیجیتال مشتریان با برند به دست آید. استفاده از بازخورد مشتریان برای بهبود خدمات و محصولات و ایجاد تجربه‌ای منحصر به فرد برای هر مشتری می‌تواند به افزایش وفاداری و رشد برند کمک کند.

۹. ادغام واحدهای بازاریابی و فناوری اطلاعات: موفقیت در بازاریابی هوشمند نیازمند همکاری نزدیک بین واحدهای بازاریابی و فناوری اطلاعات است. سازمان‌ها باید واحدهای بازاریابی و فناوری را به‌طور همگرا و هماهنگ مدیریت کنند تا داده‌ها به‌طور مؤثر تحلیل شده و از فناوری‌های جدید به بهترین شکل ممکن استفاده شود.

۱۰. تدوین استراتژی بلندمدت برای بازاریابی هوشمند: سازمان‌ها باید به‌جای تمرکز صرف بر موفقیت‌های کوتاه‌مدت، به تدوین استراتژی‌های بلندمدت برای پیاده‌سازی و توسعه بازاریابی هوشمند بپردازند. این استراتژی‌ها باید شامل اهداف مشخص، شاخص‌های عملکرد کلیدی (KPI) و طرح‌های اجرایی باشند که به مرور زمان به بهبود عملکرد سازمان در بازاریابی هوشمند منجر شوند.

منابع

- Ali, M., & Rahman, F. (2023). *The Impact of Smart Marketing on Consumer Behavior: A Data-Driven Approach*. Journal of Consumer Research, 12(1), 75-89.
- Anderson, K., & Green, D. (2024). *Addressing Challenges in Smart Marketing: A Qualitative Content Analysis Approach*. Journal of Marketing Research, 41(2), 33-57.
- Bennett, S., & Carter, J. (2024). *Smart Marketing and Digital Strategy Integration: Enhancing Business Performance*. Journal of Digital Business, 18(3), 110-125.
- Chen, Y., & Wong, L. (2022). *Artificial Intelligence and Marketing Transformation: The Role of Big Data in Personalization*. International Journal of Marketing, 30(4), 45-67.
- Creswell, J. W. (2020). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (4th ed.). SAGE Publications.

- Gomez, P., Sanchez, M., & Rodriguez, A. (2022). *The Role of Smart Marketing in Improving Customer Satisfaction: A Study in the Service Industry*. *Journal of Service Marketing*, 21(4), 96-109.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine.
- Hernandez, R., & Torres, E. (2023). *Smart Marketing in the Service Industry: Improving Customer Experience through AI and Big Data*. *Journal of Service Innovation*, 11(2), 53-70.
- Johnson, M., & Lee, C. (2024). *Data-Driven Marketing: Enhancing Organizational Performance through Smart Culture*. *International Journal of Business Analytics*, 18(1), 53-72.
- Kumar, P., & Zhang, Y. (2024). *Building Competitive Advantage through Smart Marketing Cultures*. *Strategic Marketing Review*, 15(3), 104-127.
- Miller, D., & Thompson, R. (2023). *Collaboration Between Marketing and IT for Smart Marketing Implementation: A Case Study Approach*. *Journal of Marketing Management*, 19(2), 65-81.
- Nguyen, T., & Pham, H. (2021). *The Impact of Smart Marketing on Organizational Innovation: A Qualitative Study*. *Journal of Innovation Management*, 16(2), 134-149.
- Park, J., Lee, H., & Kim, S. (2022). *Challenges in Implementing Smart Marketing: A Phenomenological Study*. *Journal of Marketing Research*, 39(1), 45-68.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (4th ed.). SAGE Publications.
- Smith, J., Brown, T., & Williams, R. (2024). *Intelligent Marketing and Digital Transformation: A Comprehensive Approach*. *Journal of Marketing Management*, 32(4), 245-269.
- Wang, S., & Li, F. (2023). *The Role of Artificial Intelligence in Smart Marketing Decision-Making: A Data-Driven Approach*. *Journal of Business Research*, 78(3), 101-115.